

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.411.009.03.2015
D/15/505

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/15/505 – Realizacja przez podmioty wykonujące zadania publiczne obowiązku dostosowania ich stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Witold Wilk, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94793 z dnia 22 czerwca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1 – 2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Ruda Śląska ¹ , pl. Jana Pawła II 6, 41 – 709 Ruda Śląska, regon 000 515 840
Kierownik jednostki kontrolowanej	Grażyna Dziedzic, Prezydent Miasta Ruda Śląska

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli oficjalna strona internetowa Urzędu (www.rudaslaska.pl) nie była w pełni dostępna dla osób niepełnosprawnych, ponieważ zawierała przeszkody w korzystaniu z niej².

Prezydent Miasta Ruda Śląska w okresie od 31 maja 2012 r. do dnia zakończenia kontroli, realizując zadania w zakresie dostosowania strony internetowej www.rudaslaska.pl do potrzeb osób niepełnosprawnych, zgodnie z wymaganiami Web Content Accessibility Guidelines 2.0³, określonymi w załączniku nr 4 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych⁴, wyznaczył osoby odpowiedzialne za zarządzanie stroną internetową oraz osoby uprawnione do zamieszczania na niej informacji. Powyższa strona internetowa spełniała 20 z 30 badanych wymagań standardu WCAG 2.0.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niespełnienia następujących wymagań standardu WCAG 2.0,:

- na całej stronie fokus klawiatury⁵ był niewidoczny oraz nie zapewniono pełnej dostępności do treści strony internetowej przy użyciu klawiatury (pozycje 2.1.1 i 2.4.7 standardu WCAG 2.0),
- strona nie posiadała mechanizmu, który umożliwiałby pominięcie bloków treści powtarzanych na wielu podstronach strony internetowej (pozycja 2.4.1 standardu WCAG 2.0),

¹ Zwany dalej „Urzędem”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje oceny: pozytywną bądź negatywną. Jeżeli taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Wytyczne dla dostępności treści internetowych 2.0, zwanymi dalej „standardem WCAG 2.0”.

⁴ Dz. U z 2012 r. poz. 526, ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie KRI”.

⁵ Fokus klawiatury – to wyróżnienie miejsca nawigacyjnego na stronie internetowej, na którym aktualnie znajduje się kursor klawiatury, na ogół przedstawiany w postaci ramki.

- nie zapewniono osobom niepełnosprawnym dostępności do materiałów multimedialnych (pozycje: 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3 standardu WCAG 2.0),
- nie zapewniono użytkownikom wystarczającej ilości czasu na przeczytanie i skorzystanie z przewijającej się treści zamieszczonej na stronie internetowej, poprzez zastosowanie mechanizmów umożliwiających zatrzymanie czasu prezentowania treści (pozycje 2.2.1 i 2.2.2 standardu WCAG 2.0),
- w treści prezentowanych zasobów informacyjnych stosowano jedynie nagłówki wizualne, które były dostępne wyłącznie dla osób widzących (pozycja 1.3.1 standardu WCAG 2.0),
- strona internetowa nie spełniała wymagania 4.1, pozycja 4.1.1 – Parsowanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania w zakresie dostosowania stron internetowych Urzędu do standardu WCAG 2.0.

Opis stanu faktycznego

Urząd prowadził dwie strony www: stronę Urzędu (www.rudaslaska.pl) oraz stronę BIP Urzędu(www.rudaslaska.bip.info.pl). Zadania związane z zarządzaniem stroną internetową www.rudaslaska.pl, w tym dotyczące redagowania i publikowania treści na tej stronie, zostały powierzone Wydziałowi Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta. Natomiast koordynowanie udostępniania informacji publicznej, w tym prowadzenie Biuletynu Informacji Publicznej przypisano Kancelarii Prezydenta Miasta⁶. Strona BIP Urzędu była prowadzona z wykorzystaniem innego systemu CMS⁷ niż strona internetowa.

(dowód: akta kontroli str. 3 – 38)

Zaprojektowanie oraz wdrożenie strony internetowej www.rudaslaska.pl wraz z systemem zarządzania treścią na podstawie gotowych projektów i szablonów graficznych, Prezydent Miasta zlecił, 25 czerwca 2010 r., podmiotowi zewnętrznemu, wskazując w specyfikacji technicznej będącej załącznikiem do umowy, że strona powinna być zgodna z wytycznymi organizacji W3C w zakresie dostępności treści internetowych (możliwość zmiany wielkości czcionki i kontrastu)⁸. Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta wyjaśnił, że w czasie, kiedy zlecono opracowanie strony internetowej, stosowanie standardu WCAG 2.0 nie było obligatoryjne.

(dowód: akta kontroli str. 39 – 44)

W Urzędzie nie opracowano procedury w obszarze zarządzania treścią strony internetowej. Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta wyjaśnił, że zasady prowadzenia strony należą do wewnętrznych ustaleń Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta, który zgodnie z regulaminem organizacyjnym jest komórką odpowiedzialną za prowadzenie strony. Jeden pracownik Wydziału posiada kompetencje administratora strony, a sześciu jest uprawnionych do jej aktualizacji. Uprawnienia do systemu zarządzania treścią strony internetowej nadawał administrator strony (opierały się one na indywidualnie

⁶ Zarządzenie nr SP.0050.1.56.2015 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 29 maja 2015 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędowi Miasta Ruda Śląska. Wcześniej, zarządzenie nr SP.0050.1.59.2012 Prezydenta Miasta Ruda Śląska z dnia 31 sierpnia 2012 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędowi Miasta Ruda Śląska.

⁷ Content Management System – system zarządzania treścią umożliwiający osobom, które nie są informatykami łatwe tworzenie i publikację treści na stronach www.

⁸ Umowa nr UM/999/PM/14/NBW/2010.

przyznanym loginie i hasle dostępowym). Pracownicy redagujący stronę internetową nie uczestniczyli w szkoleniach dotyczących kontrolowanego obszaru.

Za treści publikowane na stronie internetowej odpowiadali pracownicy Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta, którzy byli autorami poszczególnych tekstów oraz pracownicy wydziałów merytorycznych Urzędu w zakresie dostarczanych do publikacji treści dotyczących ich zadań.

(dowód: akta kontroli str. 45 – 49)

Nie wyznaczono pracownika odpowiedzialnego za zapewnienie dostępności do strony internetowej www.rudaslaska.pl. Publikowanie strony w Internecie odbywało się na podstawie przystąpienia do umowy o świadczenie usług hostingowych przez podmiot zewnętrzny. Usługi te oferowane były w formie gotowych pakietów. Zgodnie z postanowieniami regulaminu świadczenia usług hostingowych, podmiot zewnętrzny gwarantował ciągłość świadczonych usług na poziomie 99,9% czasu w każdym miesiącu kalendarzowym objętym abonamentem wybranej usługi, a dostępność usług hostingowych była monitorowana przez 24 godziny na dobę przez usługodawcę. Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta podał, że nie wystąpiły przypadki związane z czasową niedostępnością strony internetowej.

(dowód: akta kontroli str. 45 – 49, 54 – 75, 118 – 119)

W latach 2012 – 2015 (30 czerwca) na wydatki związane z serwisem technicznym strony internetowej www.rudaslaska.pl Urząd przeznaczył kwotę 2,9 tys. zł, z tego w 2013 r. kwotę 1,4 tys. zł, a w 2014 r. – 1,5 tys. zł. W okresie tym, Urząd nie poniósł wydatków na dostosowanie strony internetowej do standardu WCAG 2.0, jak również nie otrzymał dotacji z budżetu państwa lub środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Urząd nie otrzymał od Ministra Administracji i Cyfryzacji lub Wojewody Śląskiego informacji, instrukcji bądź wytycznych w zakresie dostosowania strony internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 45 – 53)

W Urzędzie, w latach 2012 – 2015 (30 czerwca), nie przeprowadzono audytu lub kontroli wewnętrznej dotyczącej dostosowania strony internetowej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nie przeprowadzono również kontroli zewnętrznej w tym zakresie.

Naczelnik Wydziału Audytu i Kontroli poinformował, że mając na uwadze fakt, iż w maju 2015 r. upłynął termin dostosowania systemów teleinformatycznych do wymagań standardu WCAG 2.0, w planowanym na ten rok audycie w zakresie bezpieczeństwa informacji zamierza się objąć m.in. przedmiotowe zagadnienie. Audyt ten zostanie przeprowadzony w drugiej połowie 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 76 – 83)

Do Urzędu nie wpłynęły skargi lub wnioski w sprawie problemów związanych z dostępnością strony internetowej dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 76)

2. Zapewnienie dostępności informacji dla osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

Stosownie do postanowień § 19 rozporządzenia w sprawie KRI, w systemie teleinformatycznym podmiotu realizującego zadania publiczne służące prezentacji zasobów informacji należy zapewnić spełnienie przez ten system wymagań WCAG 2.0, z uwzględnieniem poziomu AA, określonych w załączniku nr 4 do tego rozporządzenia.

W toku kontroli zweryfikowano zgodność strony internetowej www.rudaslaska.pl ze standardem WCAG 2.0 w zakresie 34 z 36 wymagań określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI, tj. w obszarach: postrzeganie, zrozumiałość, funkcjonalność i kompatybilność⁹.

Zasada nr 1: *Postrzegalność – informacje oraz komponenty interfejsu użytkownika muszą być przedstawione użytkownikom w sposób dostępny dla ich zmysłów.*

W załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie KRI dla zasady postrzegania wskazano cztery wymagania (1.1, 1.2, 1.3, 1.4), dla których ustalono łącznie 12 szczegółowych wymagań określonych w rozporządzeniu pojęciem pozycja¹⁰.

Strona internetowa www.rudaslaska.pl nie posiadała wersji alternatywnej, skierowanej do osób niepełnosprawnych. Strona spełniała wymagania prezentacji zasobów informacji zgodnie ze standardem WCAG 2.0 w zakresie wytycznej 1.1 – *Alternatywa w postaci tekstu*. Umieszczone na stronie treści nietekstowe (obrazki, banery) posiadały odpowiednik w postaci tekstu, który zawierał krótki, zwięzły opis i pełnił tę samą funkcję. Po wyłączeniu na stronie obrazów nie nastąpiła utrata istotnych informacji, a opisy treści nietekstowych (alternatywny tekst) były zrozumiałe i adekwatne do treści przedstawianej na stronie¹¹. W wyniku przeprowadzonych oględzin ustalono również, że opisy tekstów alternatywnych były prawidłowe.¹²

Niemniej jednak, w wyniku przeprowadzonych oględzin stron: *Urząd Miasta* i *Aktualności*, stwierdzono, że 23 banery, spośród 28, były niewidoczne na stronie w wersji kontrastowej. Powyższe sprawia, że osoby niedowidzące korzystające z wersji kontrastowej strony, będą miały trudność z dotarciem do informacji zaprezentowanych pod 23 banerami.

(dowód: akta kontroli str. 84 – 85, 99 – 100)

W wyniku badania trzech materiałów multimedialnych (audiowideo) ustalono, że strona internetowa nie spełniała wymagań w zakresie prezentacji zasobów informacji standardu WCAG 2.0 dotyczącym wytycznej 1.2 – *Media zmienne w czasie*, pozycje: 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3.

(dowód: akta kontroli str. 86)

⁹ Cztery pozycje standardu WCAG 2.0 (3.1.2, 3.3.1, 3.3.2 i 3.3.3) nie miały zastosowania, gdyż strona internetowa nie zawierała formularza, a w objętych kontrolą podstronach strony internetowej nie występowały fragmenty treści w języku innym niż bazowy.

¹⁰ Dla czterech wymagań określono 12 szczegółowych wymagań zwanych pozycjami, tj. jedną dla wymagania 1.1 (pozycja 1.1.1), trzy dla wymagania 1.2 (pozycje 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3); trzy dla wymagania 1.3. (pozycje 1.3.1., 1.3.2, 1.3.3) oraz pięć dla wymagania 1.4 (pozycje 1.4.1, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5).

¹¹ Czynności kontrolne w tym zakresie dokonano przy użyciu funkcji „Text only” narzędzia informatycznego WAVE (organizacji WebAIM).

¹² Oględziny w tym zakresie przeprowadzono przy użyciu funkcji „Errors, Features, and Alerts” dostępnej w narzędziu informatycznym WAVE. Czynności kontrolne w zakresie spełniania standardu WCAG 2.0 dotyczącego wytycznej 1.1 – *Alternatywa w postaci tekstu*, przeprowadzono na trzech stronach: *Aktualności*, *Komunikaty* i *Miasta partnerskie i zaprzyjaźnione*, na których zamieszczono najwięcej treści nietekstowych.

Kolejność treści, która ma znaczenie dla jej zrozumienia, była możliwa do odczytania przez program komputerowy. Jednak ustalono, że nie zastosowano w treści artykułów nagłówek logicznych (w kodzie strony). W serwisie zidentyfikowano również przypadki wystąpienia list wykonanych sztucznie, a nie za pomocą odpowiednich znaczników HTML. Powyższe stanowi naruszenie pozycji 1.3.1 Standardu.

(dowód: akta kontroli str. 87 – 98)

W wyniku badania strony głównej ustalono, że instrukcje co do zrozumienia i operowania treścią nie były oparte wyłącznie na właściwościach zmysłowych, takich jak: kształt, rozmiar, wzrokowa lokalizacja, orientacja w przestrzeni lub dźwięk. Informacje przekazywane użytkownikom nie opierały się wyłącznie o zmysł wzroku lub słuchu, co spełniało wymogi określone w wytycznej 1.3 – *Możliwość adaptacji*, pozycje 1.3.2 i 1.3.3 standardu WCAG 2.0¹³.

(dowód: akta kontroli str. 76, 87 – 98)

W zakresie prezentacji zasobów informacji zgodnie ze standardem WCAG 2.0 dotyczącym wytycznej 1.4 – *Możliwość rozróżnienia*, pozycja 1.4.1. ustalono, że na stronie głównej nie występowały elementy wyróżnione wyłącznie kolorem.

W wyniku przeprowadzonych oględzin stron: *Urząd Miasta* i *Aktualności* stwierdzono, że strona internetowa posiadała prawidłowy kontrast pomiędzy tekstem a tłem, co spełniało wymogi określone w wytycznej 1.4, pozycja 1.4.3 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 76, 99 – 100)

Strona spełniała również wymóg określony w pozycji 1.4.4 standardu WCAG 2.0 w zakresie zmiany rozmiaru tekstu bez utraty treści, bowiem w wyniku jej powiększenia o 200% nie następowała utrata treści lub funkcjonalności serwisu (powiększenie przy użyciu przycisków „Ctrl” i „+”). Ponadto, na stronie dostępny był mechanizm pozwalający na stopniowe powiększenie rozmiaru tekstu (oznaczony ikonami „A A A”), który nie powodował utraty zawartości lub funkcjonalności serwisu (elementy funkcjonalne mieściły się w obszarze wyświetlania przeglądarki, powiększony tekst nie był obcięty i nie zakrywał innych elementów, wszystkie elementy strony były powiększone).

Na stronie *Aktualności* umieszczono materiały audio, których uruchomienie następowało automatycznie po wejściu na stronę. Niemniej jednak na stronie dostępny był mechanizm umożliwiający wyłączenie nagrania audio i kontrolujący poziom głośności niezależnie od poziomu głośności całego systemu, co stanowiło spełnienie wymagania określonego w pozycji 1.4.2 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 99 – 100)

Zasada nr 2: Funkcjonalność – komponenty interfejsu użytkownika oraz nawigacja muszą być możliwe do użycia.

W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano cztery wymagania, które mają zostać spełnione w tym obszarze (2.1, 2.2, 2.3, 2.4) – zostały one następnie rozpisane na 12 pozycji¹⁴.

W wyniku badania strony głównej i strony *Urząd Miasta* ustalono, że dostępność do treści strony internetowej przy użyciu klawiatury jest ograniczona. Wprowadzie

¹³ Badaniem kontrolnym objęto stronę główną. Strona internetowa nie posiadała strony z formularzem, np. kontakt z urzędem.

¹⁴ Dla czterech wymagań określono 12 szczegółowych pozycji, tj. dwie dla wymagania 2.1 (pozycja 2.1.1 i 2.2.2), dwie dla wymagania 2.2 (pozycje 2.2.1, 2.2); jedną dla wymagania 2.3. (pozycje 2.3.1.) oraz siedem dla wymagania 2.4 (pozycje 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4, 2.4.5, 2.4.6 i 2.4.7).

istniała możliwość przechodzenia pomiędzy kolejnymi elementami serwisu przy użyciu klawisza „Tab” (w lewym dolnym rogu wyświetlał się aktywny link, a po potwierdzeniu klawiszem „Enter” następowało przekierowanie na zaznaczony element serwisu), to jednak fokus klawiatury pozostawał niewidoczny. Ponadto, niecała treść strony internetowej była dostępna poprzez przyciski klawiatury. Treść zamieszczona w stopce strony internetowej nie była dostępna przy użyciu klawiatury. Powyższe stanowi niespełnienie standardu WCAG 2.0 w pozycjach 2.1.1 i 2.4.7.

(dowód: akta kontroli str. 101 – 102)

Posługując się wyłącznie klawiaturą można było odnaleźć np. zakładkę *Kontakt*¹⁵. Poruszanie się pomiędzy blokami treści strony internetowej odbywało się w sposób logiczny (z lewej do prawej strony) i po kolejnych elementach danego bloku, a kolejność nawigacji nie wpłynęła na sens treści i funkcjonalność serwisu. Na poddanych oględzinom stronach, tj. stronie głównej i stronie o *Urzędzie Miasta* (strona internetowa nie posiadała strony z formularzem) brak było „*pułapek nawigacyjnych*”, które uniemożliwiłyby przemieszczanie się. Powyższe spełniało wymogi określone w wytycznej 2.1 – *Dostępność z klawiatury*, pozycja 2.1.2 i wytycznej 2.4 – *Możliwość nawigacji*, pozycja 2.4.3 standardu WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 101 – 102)

Zgodnie z wytyczną 2.3 – *Ataki padaczki*, pozycja 2.3.1, strona internetowa nie zawierała w swojej treści elementów migoczących o wysokiej częstotliwości, tj. częściej niż trzy razy w ciągu jednej sekundy¹⁶.

Stosownie do postanowień wytycznej 2.4 – *Możliwość nawigacji*, pozycje: 2.4.2, 2.4.4, 2.4.5 i 2.4.6 standardu WCAG 2.0:

- strona główna oraz strony: *Kontakt*, *Urząd Miasta*, *Wydziały* i *Aktualności*, posiadały unikalny tytuł zgodny z tym co prezentowane było na danej stronie. Tytuł ten był krótki i zawierał kluczowe informacje o zawartości strony,
- na podstawie badania strony głównej i strony *Aktualności* ustalono, że treść linków, zamieszczonych na stronie, była zrozumiała i zgodna ze stanem faktycznym,
- istniały alternatywne drogi dojścia do informacji prezentowanych na stronie internetowej, m.in., poprzez menu nawigacyjne i wyszukiwarkę,
- poszczególne znaczniki nagłówek przypisano zgodnie z logiką i hierarchią strony¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. protokoły oględzin nr: 101 – 105)

Zasada nr 3: Zrozumiałość – informacje oraz obsługa interfejsu użytkownika muszą być zrozumiałe.

W załączniku nr 4 do rozporządzenia KRI wskazano trzy wymagania, które mają zostać spełnione w tym obszarze (3.1, 3.2, 3.3) – zostały one następnie rozpisane na 10 pozycji¹⁸. Badaniami NIK nie objęto wymagania 3.3, gdyż strona internetowa www.rudaslaska.pl posiadała jedynie prostą wyszukiwarkę treści i nie posiadała formularzy.

¹⁵ Poprzez użycie klawisza „Tab” i oczekując na wyświetlenie się linku do zakładki *Kontakt* w dolnym lewym rogu, gdyż fokus klawiatury pozostawał niewidoczny.

¹⁶ Oględzinom poddano stronę główną i stronę *Urząd Miasta*.

¹⁷ Oględzinom poddano stronę główną i strony: *Aktualności*, *Urząd Miasta*, *Kontakt*, *Komunikaty* oraz *Prezydent Miasta*.

¹⁸ Dla trzech wymagań określono 10 szczegółowych pozycji, tj. dwie dla wymagania 3.1 (pozycja 3.1.1 i 3.1.2), cztery dla wymagania 3.2 (pozycje 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3 i 3.2.4); cztery dla wymagania 3.3. (pozycje 3.3.1, 3.3.2, 3.3.3 i 3.3.4).

Prezentowane na stronie internetowej zasoby informacji spełniały wymagania określone w wytycznej 3.1 – *Możliwość odczytania* i wytycznej 3.2 – *Przewidywalność* standardu WCAG 2.0, na poziomie określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie KRI. Zgodnie z wymaganiem określonym w pozycji 3.2.1 Standardu we wszystkich wersjach językowych serwisu język treści został prawidłowo określony i mógł zostać właściwie odczytany przez program komputerowy. W treści kontrolowanych stron¹⁹ nie występowały fragmenty w języku innym niż bazowy, w związku z czym nie badano spełnienia wymagania 3.1.2.

W wyniku przeprowadzonych oględzin strony głównej i wybranych podstron strony internetowej²⁰ ustalono, że kolejność elementów nawigacji – menu główne była taka sama na stronie głównej i każdej podstronie. Na stronie internetowej nie było elementów wykorzystywanych w ten sam sposób, które by były oznaczone w różny sposób, tzn. posiadających taką samą funkcjonalność z wykorzystaniem różnych ikon, bądź opisów (jak np. ikonka z drukarką – z funkcją drukowania, koperta – z funkcją wysyłania).

(dowód: akta kontroli str. 87 – 98,106)

Zasada nr 4: Solidność – treść musi być solidnie opublikowana, tak, by mogła być skutecznie interpretowana przez różnego rodzaju oprogramowania użytkownika, w tym technologie wspomagające.

Prezentowane na stronie internetowej zasoby informacji nie spełniały wymagań standardu WCAG 2.0 w zakresie wytycznej 4.1 – *Kompatybilność*, pozycja 4.1.1 – *Parsowanie*.

(dowód: akta kontroli str. 107)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zapewniono osobom niepełnosprawnym dostępności do treści przekazywanych w multimediami (materiały audiowideo i nagrania audio) umieszczonych na stronie www.rudaslaska.pl.

Na podstawie przeprowadzonych oględzin trzech materiałów audiowizualnych pn.: „Przaja mój Orzegów”, „Bardzo dobra reforma” i „Rusza budowa II etapu N-S-ki” zamieszczonych na stronie *Aktualności*²¹, ustalono, że materiały te nie zawierały napisów, które przedstawiałyby zarówno dialogi, jak i ważne informacje dźwiękowe, z wyjątkiem informacji dotyczącej imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby wypowiadającej się (napisy w tym zakresie były zsynchronizowane z obrazem i umieszczone na kontrastowym tle). Do ww. materiałów audiowizualnych nie dołączono transkrypcji²². Również przeprowadzone oględziny dwóch nagrań audio²³ wykazały, że nie zapewniono transkrypcji w postaci relacji przedstawionej w formie tekstu. Nagrania audio nie posiadały alternatywy tekstowej. W artykułach zamieszczonych na stronie *Aktualności*, które zawierały ww. materiały audiowizualne i nagrania audio, znajdowała się informacja tekstowa dotycząca tematyki prezentowanej w danym materiale, jednak nie była ona relacją (transkrypcją). Brak ww. elementów uniemożliwiał dokładne zapoznanie się z materiałem przez osoby niesłyszące.

¹⁹ Strona główna oraz strony: *Ważne telefony, Kontakt, Pomniki przyrody na terenie miasta Ruda Śląska*.

²⁰ Oględzinom poddano *stronę główną* i strony: *Aktualności i Kontrakt*.

²¹ Odpowiednio: 15 czerwca 2015 r., 7 czerwca 2015 r. i 2 czerwca 2015 r.

²² Transkrypcja – tekst spisany z nagrań dźwiękowych (audio lub video).

²³ Oględziny przeprowadzono na następujących nagraniach audio: „*Budownictwo jednorodzinne na pierwszym planie*” zamieszczone 19 lutego 2015 r. oraz „*Rusza budowa II etapu N-S-ki*” zamieszczone 2 czerwca 2015 r.

Powyższe było niezgodne z wymaganiami określonymi w pozycjach: 1.2.1, 1.2.2 i 1.2.3 standardu WCAG 2.0 w zakresie wytycznej 1.2 – *Media zamienne w czasie* i stanowiło naruszenie § 19 rozporządzenia w sprawie KRI.

Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta wyjaśnił, że ww. materiały stanowią element uatrakcyjnienia wybranych aktualności oraz towarzyszą tekstom, które pozbawione tych materiałów stanowią kompletną całość i zawierają wszystkie informacje, jakie Urząd chce przekazać na dany temat. Z tego względu nie była analizowana kwestia dokładnej transkrypcji zamieszczonych materiałów audiowizualnych i nagrań audio.

(dowód: akta kontroli str. 86, 108 – 112)

2. W treści prezentowanych zasobów informacyjnych stosowano jedynie nagłówki wizualne, które były dostępne wyłącznie dla osób widzących.

W wyniku przeprowadzonego badania ustalono, że na stronach *Ważne telefony* i *Kontakt* w tekście zastosowano nagłówki wizualne, które były dostępne wyłącznie dla osób widzących. Brak nagłówków w kodzie html dzielących tekst na logiczne części ograniczał prawidłowe odczytanie treści przez program czytający. Osoby niewidome nie mogły zapoznać się z tekstem nawigując po samych nagłówkach, co wydłuża im czas na dotarcie do interesujących je informacji (musiały wysłuchać kolejno wszystkich informacji zawartych w tekście, gdyż nie miały możliwości nawigowania po treści nagłówków. Powyższe stanowiło naruszenie wymagań określonych w wytycznej 1.3 – *Możliwość adaptacji* w części dotyczącej pozycji 1.3.1 standardu WCAG 2.0, czym naruszono § 19 rozporządzenia w sprawie KRI.

Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta wskazał, że teksty, które na stronie internetowej podzielone są widocznymi wizualnie nagłówkami, nie są oznaczone znacznikami formatującymi wpływającymi jedynie na wygląd (), lecz znacznikami semantycznymi, wskazującymi na ich znaczenie (). Jak podał dalej, w związku z wykazaniem w toku prowadzonej kontroli, że zastosowanie takich znaczników jest niewystarczające, pracownicy redagujący treści na stronie internetowej zostaną uwrażliwieni na konieczność stosowania w tych przypadkach znaczników semantycznych (<h>).

(dowód: akta kontroli str. 87 – 98, 113 – 114)

3. Niewidoczne banery na stronie internetowej w wersji kontrastowej.

W wyniku przeprowadzonych oględzin stron: *Urząd Miasta* i *Aktualności* ustalono, że 23 banery, spośród 28, były niewidoczne na stronie w wersji kontrastowej. W związku z powyższym strona kontrastowa przeznaczona dla osób niedowidzących była niedostępna w obszarze treści przekazywanych przez ww. 23 banery.

(dowód: akta kontroli str. 99 – 100, 115 – 117)

4. Ograniczona dostępność do treści strony internetowej przy użyciu klawiatury.

W wyniku przeprowadzonych oględzin strony głównej i strony *Urząd Miasta* stwierdzono, że używając klawisza „Tab”, w celu przemieszczania się po stronie, fokus klawiatury pozostawał niewidoczny. Było to niezgodne z wymaganiami określonym w pozycji 2.4.1 standardu WCAG 2.0. Niewidoczny fokus klawiatury jest utrudnieniem dla użytkowników niepełnosprawnych, którzy do nawigacji po stronie korzystają wyłącznie z klawiatury.

Ponadto, nie był dostępny mechanizm, który umożliwiałby pominięcie bloków treści powtarzanych na wielu podstronach strony internetowej, a także elementy, takie jak „przejdź do treści” oraz „przejdź do góry”. Powyższe stanowiło niespełnienie wymagań określonych w wytycznej 2.4 – *Możliwość nawigacji*, pozycje 2.4.1. i 2.4.7

standardu WCAG 2.0. Ustalono również, że treść zamieszczona w stopce strony internetowej nie była dostępna przy użyciu klawiatury, co było niezgodne z wytyczną 2.1 – *Dostępność z klawiatury*, pozycja 2.1.1 standardu WCAG 2.0. Niespełnienie ww. wymagań stanowiło naruszenie § 19 rozporządzenia w sprawie KRI.

(dowód: akta kontroli str. 101 – 103, 115 – 117)

5. Nie zapewniono użytkownikom wystarczającej ilości czasu na przeczytanie i skorzystanie z przewijającej się treści zamieszczanej na stronie internetowej.

Zamieszczone na stronie głównej przewijające się „*paski informacyjne*”, slajdy, informacje w postaci animacji, które zmieniają się, migoczą, nie mogły być dostosowane do potrzeb użytkownika, tzn. nie można było ich zatrzymać lub wydłużyć ustalonego limitu czasowego. Użytkownik nie był ostrzegany przed upłynięciem limitu czasowego i nie miał możliwości wydłużenia tego limitu za pomocą prostej czynności. Powyższe nie spełniało wymogów określonych w wytycznej 2.2 – *Wystarczająca ilość czasu*, pozycje 2.2.1 i 2.2.2 standardu WCAG 2.0 i stanowiło naruszenie § 19 rozporządzenia w sprawie KRI.

W zakresie stwierdzonych nieprawidłowości przedstawionych w pkt 3 – 5, Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta wyjaśnił, że w momencie kiedy powstawała obecnie funkcjonująca strona internetowa, stosowanie standardu WCAG 2.0 nie było obligatoryjne. Dostosowanie strony internetowej do ww. standardu wymaga poniesienia nakładów finansowych, a Gmina ze względu na trudną sytuację finansową znacznie ograniczyła wydatki na promocję. W związku z tym w jej budżecie na rok 2013, 2014 i 2015 nie zostały zaplanowane środki na modernizację witryny. Zaistniała sytuacja skutkuje występowaniem niezgodności ze standardem WCAG 2.0.

(dowód: akta kontroli str. 101 – 103, 115 – 117)

6. Strona internetowa nie spełniała wymagania 4.1, pozycja 4.1.1 – *Parsowanie*.

Przeprowadzone oględziny w zakresie zgodności strony internetowej ze standardami HTML lub XHTML, przy użyciu narzędzia validator.w3.org, wykazały 11 błędów, natomiast badanie dotyczące poprawności kaskadowych arkuszy stylów CSS, przeprowadzone za pomocą narzędzia jigsaw.w3.org/css-validator, wykazało 3 błędy i 16 ostrzeżeń. Powyższe spowodowało niespełnienie wytycznej 4.1 – *Kompatybilność* w części dotyczącej pozycji 4.1.1 standardu WCAG 2.0, czym naruszono § 19 rozporządzenia w sprawie KRI.

Wskazać należy, że w toku niniejszej kontroli ww. błędy zostały usunięte.

Jak wyjaśnił Naczelnik Wydziału Komunikacji Społecznej i Promocji Miasta, przyczyna błędów walidacji XHTML związana była z „wrzucaniem” do kodu HTML zmiennych technicznych, które były niezbędne podczas tworzenia tego kodu w silniku PHP strony internetowej. W związku z błędnym ustawieniem jednego z atrybutów do testowania działania tego silnika, tymczasowe zmienne przedostawały się do kodu HTML. Natomiast błędy w pliku CSS związane były z potrzebą obsługi danych elementów w przeglądarce Internet Explorer (filtr do przezroczystości elementów). Starsze wersje przeglądarki Internet Explorer nie są zgodne ze standardami W3C i w wyjątkowych przypadkach istnieje potrzeba niestandardowego wsparcia z pliku CSS. Takie wsparcie generuje błędy w walidatorze. Wskazał, że obecnie użytkowników przeglądarek Internet Explorer starszego typu jest mniej, a w międzyczasie powstały inne, alternatywne sposoby generowania przezroczystości, dzięki czemu będzie można poprawić wskazane błędy.

(dowód: akta kontroli str. 107, 109 – 112, 120 – 122)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁴, wnosi o:

1. Zapewnienie prezentacji zasobów informacyjnych publikowanych na stronie www.rudaslaska.pl zgodnie z wymogami standardu WCAG 2.0 określonymi w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie KRI, stosownie do § 19 tego rozporządzenia.
2. Zapewnienie widoczności banerów graficznych w wersji kontrastowej strony www.rudaslaska.pl w celu umożliwienia korzystania z nich osobom niedowidzącym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 lipca 2015 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Witold Wilk
Specjalista kontroli państwowej**

.....
Podpis

²⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.